

Tisztelt Bizottság!

A Fogyasztási Dohány Egyesület elnökeként szeretnék észrevételt tenni 2008. februári jelentésüknek a fogyasztási dohányokra vonatkozó megállapításaival kapcsolatban.

Amint a jelentés tartalmazza, a fogyasztási dohányok szabadforgalma 2007-ben 2006-hoz viszonyítva az 1-10 havi adatokat 12 hónapra vetítve jelentősen, 69,8%-kal nőtt.

A mintegy ezer tonnás többlet jövedéki adótartama a minimummal számolva 4,7 milliárd forintot tesz ki.

Megjegyzéseim a következők:

1. A jelentésben összemosódik a cigarettacsempészet visszaszorításából és az emiatt növekvő legális cigarettaforgalomból származó adóbevétel többlete és a hazánkban évtizedek óta semmilyen illegális forgalmat nem mutató fogyasztási dohányok forgalomnövekedéséből származó többlet bevétel!

Ez súlyosan befolyásolhatja ezen termékcsoport megítélését az adókvetés/adóterhelés megállapítása során, hiszen azt sugallja, hogy a VPOP erőfeszítései eredményeképpen még a cigarettákénál is jobban „fehéredett” a fogyasztási dohányok forgalma. Holott az fehér is volt és most is az.

Az összefüggés a gazdaság – egyébként örvendetes – fehéredése és a fogyasztási dohányok emelkedő forgalma között teljesen más, éppenséggel olyan jellegű, hogy a cigaretták adóemelés miatti drágulása során a gazdaságosabb termékek felé forduló fogyasztók számára legális, adózott alternatívát kínál. Igaz, ezért a fogyasztónak dolgoznia kell, hiszen a vásárláskor ugyan pénzt takarít meg, de neki saját magának kell minden alkalommal a cigarettáját elkészítenie, vagy a pipával bajlódnia, mivel a fogyasztási dohány csak félkész termék a cigarettával ellentétben. A cigaretták ára az Európai Unió által megkövetelt jövedéki adószint fokozatos elérésének következtében mintegy kétszeresére növekedett, és a vásárlóerő növekedése ezzel korántsem tartott lépést. Egy ilyen helyzetben a fogyasztók egy része olcsóbb alternatívát keres, melyet vagy az illegálisan forgalmazott cigarettákban, vagy a fogyasztási dohányokban talál meg. A hatalmas különbség abban van a két választás között, hogy a becsempésztett cigarettákon az ukrán államnak van bevétele, a fogyasztási dohányokon pedig a magyarnak. Emiatt a cigaretták intenzív drágulása esetén megnő a cigaretta feketepiaci kínálata és nő a fogyasztási dohányok legális forgalma is.

Közismert a fogyasztási dohányoknak ez „puffer” jellegű szerepe a dohánypiacon, de fekete piac kifehéredéséről itt nem lehet beszélni.

2. Félrevezető a fogyasztási dohányok forgalom-emelkedésének összehasonlítása 2006/2007. évek vonatkozásában. Először is a VPOP hivatalos honlapján közzétett statisztikai adatok szerint a 2006. évben szabadforgalomba helyezett fogyasztási dohány teljes mennyisége 1.703,21 tonna volt a 2007. évi 2.622,01 tonnával szemben. Ez a növekedés 918,8 tonna, és megfelel 53,94 %-nak, nem pedig 69,8 %-nak, mint azt a jelentés tartalmazza. A havonkénti részletes forgalmi adatok 2006-ra nem állnak rendelkezésemre, azért az 1-10 havi forgalmak alapján számítható növekedésre vonatkozóan nem tudok véleményt nyilvánítani. Az éves összes tényadatok azonban nem egészen 54 %-os emelkedést mutatnak. Kétségtelen, ez is szokatlanul magas szám és sugallja, hogy az érdekeltek tisztázzák a hátterét, mitől nőtt a fogyasztás ilyen mértékben egy év alatt. **Ez a nagy növekedés azonban csak látszólagos. Az előbb említett VPOP adatok szerint ugyanis a fogyasztási dohányok szabadforgalma 2005-ben 2.437,58 tonna volt. Ehhez képest a 2007. évi mennyiség 184,43 tonnával több, azaz a növekedés 2007-ben 2005-höz viszonyítva 7,5 %-os.**

Talán említenem sem kell, hogy a szabadforgalomba helyezés a dohánytermékek esetében a jövedéki jogszabályoknak való megfelelés követelményei miatt nem pontosan olyan módon történik, mint a nem jövedéki fogyasztási cikkekénél, ahol az értékesítésben nagy hullámzások nem tapasztalhatók, a trendek ugyan működnek, de nincsenek hirtelen ugrások. A jövedéki statisztikákban az év vége az adójegy-rendszer, az adóváltozások és a gyártók-forgalmazók

készletezési politikája miatt nem a legjobb időpont a forgalom mérése szempontjából, mert előző évi gyártás gyakran a következő évben kerül szabadforgalomba, vagy ellenkezőleg, megnő a szabadforgalomba bocsátás az év végéhez közeledve.

3. Végül a cigarettákra vonatkozó adatokkal kapcsolatban is szeretnék néhány dolgot megjegyezni.

A cigaretták ár-rugalmasságára vonatkozóan rengeteg adat áll rendelkezésre a világszerte végrehajtott adó- és áremelésekkel kapcsolatban. Ezek summázata azonban az, hogy ez az ár-rugalmasság a mindenkor egyéb körülmények hatására igen nagy mértékben ingadozik, lehet a 4,2 %-nál jóval kevesebb is és több is. A leginkább befolyásoló tényező a jellemző vásárlóerő és ahhoz viszonyított cigaretta-ár. Ez ma Magyarországon kedvezőtlen, az EU által az új tagállamokra kényszerített adóemelés a várhatóan nagyméretű feketepiac kialakulásához vezetett. A legfontosabb befolyásoló tényező nem az ár-rugalmasság, hanem a hatóság fellépése, amely eredményezheti a mostani kb. 15%-os feketepiac 5-10 % alá szorítását.

A már kialakult feketepiacot a piacot befolyásoló szereplők kezdetben kisebbiteni igyekeztek, vagy egyenesen bagatellizálták, a hatékonyabb fellépésre – eszközök és jogszabályi háttér hiányában - felkészületlen VPOP pedig csak azt hangoztatta, hogy teszi, amit tenni tud. Pedig az illegális cigaretta-feketepiac felmérésére van alkalmas módszer, ez az eldobott, üres cigarettásdobozok közterületi gyűjtésén és statisztikai feldolgozásán alapul. Magyarországon az első ilyen felmérést a Fogyasztási Dohány Egyesület végeztette. Miután ennek eredményeképpen nemcsak azt lehetett igazolni, hogy mennyi az illegális és legális cigaretták aránya, hanem azt is, hogy milyen cigaretták képezik a csempészet tárgyát, ki és hol állítja ezeket elő, nemcsak az vált világossá, hogy milyen intézkedések szükségesek, hanem az is, hogy a legális cigarettafogyasztás volumenének csökkenése a dohányzást ellenző lobbisták állításával szemben nem a dohányzás csökkenésének következménye.

Más statisztikai elemzések azt támasztják alá, hogy a dohányzás Magyarországon 2000. óta lényegesen nem csökkent. Akkor pedig a VPOP adatai szerint 22,012,33 milliárd db. cigarettát helyeztek szabadforgalomba. Ha a 2007. évi 16,5 milliárdhoz hozzáadjuk darabonként 1 g dohánnyal számolva a 2.622 tonna fogyasztási dohányt, akkor 19,1 milliárd db. cigarettához jutunk. A többi a feketepiac!

Ezt a képet árnyalja még a fogyasztási dohányok szlovák határ menti forgalma. Szlovákiában ugyanis a törvényhozás a fogyasztási dohányok adóját felemelte a cigaretták adószintjére. Mint említettem, a fogyasztó azonban azonos áron félkészterméket nem akar vásárolni, ezért Szlovákiában az ottani árakon megszűnt a kereslet a fogyasztási dohányok iránt. Ennek két következménye van, az egyik, hogy Szlovákiában is kialakult egy a miénknél nagyobb arányú cigaretta feketepiac, a másik, hogy a szlovák állampolgárok Magyarországon vásárolnak fogyasztási dohányokat. Ez a hazai szabadforgalomban jelentős többletet okoz, azonban statisztikailag a magyar belföldi fogyasztástól nem különíthető el.

össességében ebben a helyzetben pozitív jelenség a fogyasztási dohányok eladásának növekedése, mert a csempészett cigarettákat helyettesítő, legális termékekről van szó, és a fogyasztók számára jogkövető alternatívát jelentenek.

Munkájukhoz további sok sikert és jó egészséget kívánok!

Őszinte tisztelettel

Borbély Zsolt
A Fogyasztási Dohány Egyesület elnöke

4029 Debrecen, Attila tér 3.
Tel: 52-349-491
20/9449-491
Fax: 52/887-659